

**V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ОНЛАЙН
КОНФЕРЕНЦІЯ**

**ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ АГРАРНОЇ НАУКИ В
УМОВАХ ВІЙНИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

Присвячена 125-річчю кафедри рослинництва НУБІП України

**V INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL ONLINE
CONFERENCE**

**TRENDS AND CHALLENGES OF MODERN AGRICULTURAL
SCIENCE: THEORY AND PRACTICE**

м. Київ, 2023

УДК 001:63(4/9)

Рекомендовано до друку збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної онлайн конференції: «Тенденції та виклики аграрної науки в умовах війни» Присвяченої 125-річчю кафедри рослинництва НУБіП України вченою радою агробіологічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України від 16 листопада 2023 року протокол № 11.

Тенденції та виклики сучасної аграрної науки в умовах війни: теорія і практика. Присвячена 125-річчю кафедри рослинництва НУБіП України матеріали V міжнародної науково-практичної онлайн конференції (м. Київ, 25-27 жовтня 2023 р.)/НУБіП України, 2023. 339 с.

ISBN 978-617-8351-50-2

У збірнику опубліковано матеріали доповідей учасників V міжнародної наукової інтернет-конференції «Тенденції та виклики сучасної аграрної науки в умовах війни: теорія і практика», яка присвячена 125-річчю кафедри рослинництва НУБіП України. Висвітлено теоретичні і практичні питання сучасної аграрної науки, напрями їх вирішення та впровадження у виробництво.

Титульна сторінка: "Соняхи". Художник: Радо Явора.

© НУБіП України, 2023.

УДК: 631.581:633.854.78

ВПЛИВ СПОСОБУ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ ТА СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ВІД БУР'ЯНІВ НА ЗАБУР'ЯНЕНІСТЬ ПОСІВІВ СОНЯШНИКУ

Літвінов Д.В., д-р. с.-г. н., професор
Атаманчук В.С., здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Національний університет біоресурсів і природокористування України

За обсягом поширення, універсальністю використання та енергетичною цінністю, соняшник є найважливішою культурою для виробництва олії як в Україні, так і в світі. Соняшник забезпечує найвищий вихід олії на одиницю площі, і його виробництво є прибутковим у всіх регіонах України. Проте, наукові дослідження та виробничий досвід показують, що генетичний потенціал соняшника не використовується на 50–70 %. Фермери, ігноруючи біологічний закон сівозміни, часто вирощують соняшник за надмірної частки у структурі посівних площ (30–40 %) або навіть постійно, що призводить до зменшення врожайності цієї культури [3. 4]

Бур'яни є значущим чинником, який знижує врожайність, погіршує якість продукції, сприяє поширенню шкідників та хвороб, гальмує впровадження передових технологій та підвищує собівартість продукції. В сільському господарстві, овочівництві та садівництві втрати через бур'яни становлять 25-30 % врожаю і, в деяких випадках, можуть сягати 50 % і більше [1]. Отже, актуальною проблемою сучасного сільського господарства є потреба у вдосконаленні існуючих та розробці нових ефективних методів боротьби з бур'янами.

Щодо боротьби зі шкідливою сегетальною рослинністю в сільському господарстві, основними руйнівними заходами є механічні, фізичні, хімічні та біологічні методи. Проте ці методи не завжди є ефективними через їх роздільний застосунок і недостатнє врахування особливостей ґрунту, клімату та екології кожного господарства [2].

Наші дослідження було проведено в зоні Лісостепу у ТОВ «УКР-СОЯ» (с. Великі Межирічі, Корецького р-ну, Рівненської області.).

Схема польового досліджу включала: I. Систему основного обробітку ґрунту: 1. Полицева оранка на глибину 20-22 см (контрольний варіант).; 2 Безполицеве глибоке розпушування на глибину 20-22 см. II. Ґрунтове (досходове) та страхове (післяходове) застосування гербіцидів: 1. Без гербіцидів (контроль); 2. Примекстра TZ Голд 500 SC – 4,5 л/га; 3. Геліантекс 0,045 л/га + Віволт 0,3 л/га; 4. Примекстра TZ Голд 500 SC – 4,5 л/га + Геліантекс 0,045 л/га + Віволт 0,3 л/га.

За результатами досліджень було встановлено, що в агроценозі соняшнику найменша кількість бур'янів спостерігалася при використанні полицевого способу основного обробітку ґрунту (оранка на глибину 20-22 см) – 82 штук на кожному квадратному метрі. При безполицевому способі обробітку ґрунту на тій же глибині кількість бур'янів збільшилася в 2,3 рази і становила 194 шт. на кожному квадратному метрі.

Щодо ефективності застосування гербіцидів, то при полицевому способі обробітку ґрунту (оранка на глибину 20-22 см) вона складала від 85% до 91%, а при безполицевому способі основного обробітку ґрунту – від 74% до 85%. Найвищу ефективність було зафіксовано при внесенні Примекстра TZ Голд 500 SC у дозі 4,5 л/га перед сівбою та використанні Геліантекс в дозі 0,045 л/га разом з Віволтом в дозі 0,3 л/га на фазі розвитку рослин з 2-4 листками. У цьому випадку кількість бур'янів зменшилася на 90% та 85% відповідно. Найвищу урожайність 4,09 т/га, отримана при використанні полицевого способу обробітку ґрунту та внесенні ґрунтового гербіциду Примекстра TZ Голд 500 SC (4,5 л/га) та страхового гербіциду Геліантекс в дозі 0,045 л/га разом з Віволтом в дозі 0,3 літра на 1 га.

Використання безполицевого методу обробітку ґрунту під соняшником із застосуванням ґрунтового гербіциду Примекстра TZ Голд 500 SC (4,5 л/га) та страхового гербіциду Геліантекс в дозі 0,045 л/га разом з Віволтом в дозі 0,3 л/га забезпечило урожайність на рівні 3,79 тонн на гектар і досягнення економічної ефективності, аналогічної до полицевого способу обробітку ґрунту. Оптимізація обробітку ґрунту та застосування хімічного захисту від бур'янів забезпечують щорічний економічний прибуток на рівні від 16,9 до 17,9 тисяч гривень на гектар і підвищення рентабельності до 105,2 %.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабенко А. І. (2017) Вплив забур'яненості на урожай та якість насіння соняшника Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Агрономія. Вип. 269 С. 90–98.

2. Бабенко А. І. (2018) Вплив обробітку ґрунту на його потенційну забур'яненість за вирощування соняшника. Цілі сталого розвитку третього тисячоліття: виклики для університетів наук про життя: Міжнародна науково–практична конференція м. Київ, Україна. 23–25 травня 2018 року: матеріали конференції. Київ. Т. 2. С. 202–204.

3. Странішевська О. П., Бабенко А. І. (2019) Вплив гідротермічних умов на видовий склад бур'янів у посівах соняшника [електронний ресурс]. Наукові доповіді Національного університету біоресурсів і природокористування України. № 6 (82). Режим доступу до статті: <http://dx.doi.org/10.31548/dopovidi2019.06.012>

4. Танчик С. П., Бабенко А. І. (2018) Протибур'янова ефективність системи основного обробітку ґрунту за вирощування соняшнику. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Агрономія. Вип. 294 С. 67–74.